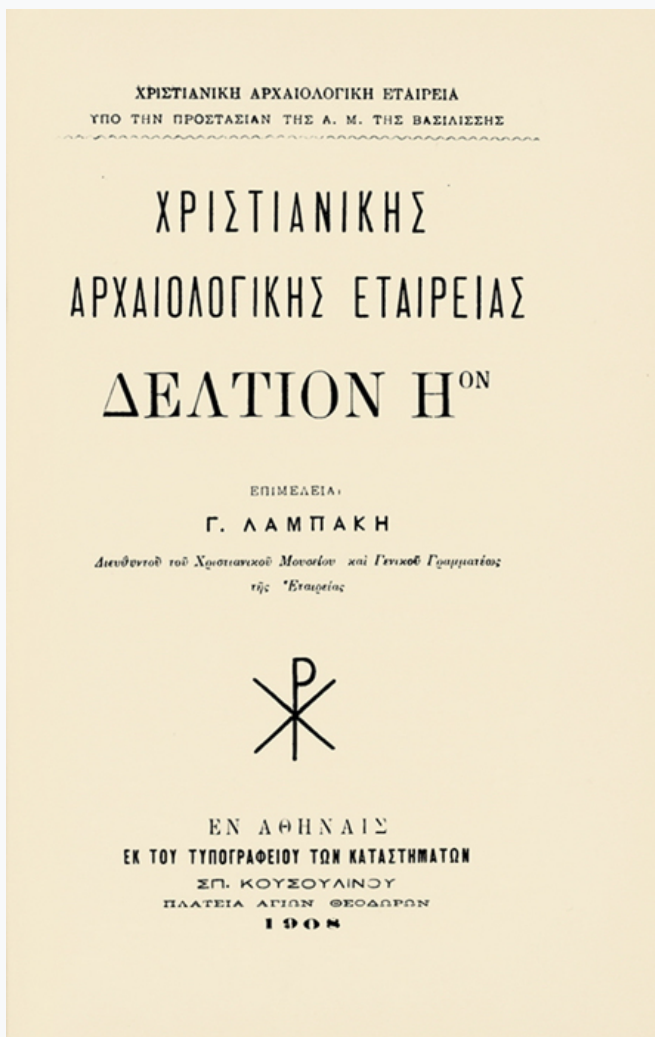

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 8 (1908)

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α'

Βιβλιογραφία

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: [10.12681/dchae.1644](https://doi.org/10.12681/dchae.1644)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2013). Βιβλιογραφία. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 8, 85–95. <https://doi.org/10.12681/dchae.1644>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βιβλιογραφία

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α' • Σελ. 85-95

ΑΘΗΝΑ 1908-1909

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

J. Hoppenot. *La Sainte Vierge dans la Tradition, dans l'art, dans l'ame des Saints et dans notre vie.* — Lille-Paris.

Πολυτελεστάτη συγγραφή περιέχουσα πληθὺν εἰκόνων ἀναφερομένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Θεοτόκον.

B. A. Μυστακίδου. *Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει λόγιοι. Ἐν Κων)πόλει 1907.*

Ἐν τούτῳ ὁ συγγραφεὺς μετὰ δικαίας ἀγανακτικῆς ἀποκρούει τὴν ἔκ τινων λογίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐκτοξευθεῖσαν μομφὴν κατὰ τῶν ἐν Κων)πόλει λογίων ὡς μὴ δῆθεν πνευματικῶς ἐργαζομένων.

Ὁ σοφὸς συγγραφεὺς ἀποδεικνύει πολυμάθειαν, βυθειᾶν γνῶσιν τῶν θεολογικῶν, ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν, ἀρχαιολογικῶν, παλαιογραφικῶν, γεωγραφικῶν κλπ. συγγραμμάτων, ἐξ οὗ δῆλον πόσον περὶ τὸν κάματον τῆς ἡμέρας οἱ ἐν Κων)πόλει λόγιοι μέγρι κεραίας παρακολοῦθοῦσι τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὴν ἐπιστήμην. Αὐπηρόν ὅτι εὐρέθησαν ἄνθρωποι πικραίνοντες τὰς φιλέργους ταύτας μέλιττας τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ, ἐφ' αἷς σερμύνεται ἡ Ἐκκλησία, τὸ Γένος καὶ καθόλου ἡ Πατρίς.

Miscellanea Salinas. *Miscellanea di Archeologia, Storia e Filologia dedicata al Prof. Antonino Salinas nel XL Anniversario del suo insegnamento Accademico.* — Palermo. MDCCCXVII.

Πολυτελέστατον ἔργον ἐκόθην ἐπὶ τῇ τεσσαρακονταετηρίδι τῆς Ἀκαδημαϊκῆς δράσεως τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Παλέρμῳ τῆς Σικελίας Πανεπιστημίου κ. Ἀντ. Σαλίνα.

Τοῦ ἔργου προτάσσεται ωραία εἰκὼν τοῦ συγγραφέως.

Συμμετέσχον δὲ εἰς τὴν συγγραφὴν τούτου σοφοὶ καὶ δικαιοκριμένοι ξένων Πανεπιστημίων καθηγηταί. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων προσεκλήθησαν ὁ κ. Ι. Σβορώνος δημοσιεύσας νομίσματα Ἑθελῶν, ἔθνος ἀγνώστου Θεσ-

ταλίνας καὶ Ἑπείρου, καὶ ὁ κ. Λαμπάκης περὶ τῶν Χριστ. Κεγχρεῶν.

Ὁ σοφὸς καθηγητὴς κ. Σαλίνας νέος ἐσπούδασεν ἐν Ἑλλάδι τὰς προχριστιανικὰς καὶ Χριστιαν. Ἀρχαιοτήτας· τὴν δὲ ἤσθάνθη ἀγάπην πρὸς τὴν Χριστιαν. Ἀρχαιοτητα, καθ' ἣν μάλιστα τότε ἐποχὴν εἶχον ἀναγνωθῆ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Πιττάκη καὶ τοῦ Ἀντωνίου ἐν Παρθενῶν καὶ Χριστιανικῇ ἐπιγραφῇ, ὥστε ἐπὶ τοῦ δακτυλίου αὐτοῦ ἐπέγραψαι:

Ἰ Θ Κ Ε Β Ο Η
Θ Ε Ι Τ Ω Τ Ω Δ Δ
Λ Ω Α Ν Τ Ω Ν Ι Ν Ω
Τ Ω Σ Α Ι Ν Α

Roger Peyre. *Histoire Générale des Beaux-arts. ouvrage contenant plus de 300 illustrations d'après les oeuvres les plus célèbres.* — Paris.

Ἐν τῶν ἐξοχωτέρων ἔργων σοφοῦ καὶ βυθίου γνώστου τῆς ἱστορίας καὶ τέχνης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, τετιμημένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας τῆς Γαλλίας.

Τοῦ αὐτοῦ. *Une princesse de la Renaissance Marguerite de France, Duchesse de Berry, Duchesse de Savoie.* — Paris. Tiré a 300 exemplaires numérotés.

Λαμπρὰ συμβολὴ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας 15^{ου} αἰῶνος.

John T. Christian, A. M., D. D., LL. D. *The Form of Baptism in sculpture and art.* — Louisville, by Baptist Book Concern, 1907.

Ἐν τούτῳ περιγράφονται διὰ πολλῶν γνωμῶν καὶ εἰκόνων οἱ διάφοροι τοῦ διὰ καταλύσεως βαπτίσματος τύποι. Ἔργον ἀληθῶς ἀξιόλογον.

Ἐν σελίδι δὲ 113 ἀναπτύσσεται ἡ περὶ τῶν διαφορῶν εἰκονικῶν τύπων τοῦ ἱεροῦ Βαπτίσματος γνώμη τοῦ κ. Γ. Λαμπάκη.

Ulisse de Nunzio. *L' Arcopago nell' Antichità e nella Storia del Cristianesimo.* — Roma, 1906.

Ἀξιόλογος μονογραφία, ἀφοσιωσα εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν Χριστιανικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου, μετὰ πλουσίων πηγῶν καὶ παραπομπῶν. Ἐν σελίδι 15 ἀναφέρεται περὶ τῆς προσφωνήσεως τῆς γενομένης κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν διπλωμάτων τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας εἰς τοὺς ἐκ Ρώμης μετὰ τοῦ κ. Ul. De Nunzio ἐλθόντας ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διεθνείῳ Ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ κ. κ. Ὁρᾶτιον Μαρούκη καὶ Νικ. Μαρίνην ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν ὡς ἐπιτίμων μελῶν. (Πρόβλ. Δελ. Ζ. σελ. 63—65).

Τοῦ αὐτοῦ. *Il Sanctuario Constantiniano del Calvario e del S. Sepolcro (326—614).* — Roma. 1907.

Πολύτιμος συμβολὴ διὰ τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχαιότατα ἱερὰ μνημεῖα, ἐν ἧ ἀναφέρονται ἑλληνιστὶ καὶ τε πηγὰ καὶ οἱ τεχνικοὶ ὄροι (technici termini). Γνωστὸς ὁ συγγραφεὺς καὶ ἐξ ἄλλων ἀξιολόγων αὐτοῦ ἔργων.

A. Φοντριέρ. *Notes sur la Géographie ancienne de l'Ionie (Revue des Universités du midi).* — Bordeaux.

Τοῦ αὐτοῦ. *Notes sur la Géographie ancienne de l'Ionie (Revue des Études Anciennes).* — Bordeaux.

Τοῦ αὐτοῦ. *Antiquités d'Ionie. (Revue des Études Anciennes.)* — Bordeaux.

Τοῦ αὐτοῦ. *Περὶ τοῦ ποταμοῦ Μέλῃτος (μετὰ τοπογραφικοῦ χάρτου).*—²En Ἀθήραις 1907.

Αἱ μονογραφίαι καὶ αἱ συγγραφαὶ τοῦ πολυκλύττου τούτου ἀνδρός, εἰσὶν ἔργα ἀνυπολόγιστου ἀξίας διὰ τὴν ἱστορίαν, ἀρχαιολογίαν καὶ τοπογραφίαν ἰδίᾳ τῆς Ἰωνίας. Τῷ τερῶ καὶ ἀκμαίῳ τούτῳ ἐρευνητῇ ὀφείλεται καὶ ἡ ἐσχάτως ἀνεύρεσις τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ὁδείου.

Dom. Placide de Meester O. S. B. *La Divine Liturgie de S. Jean Chrysostome.* — Paris Rome 1907.

Ἑλληνικὸν κείμενον μετὰ μεταφράσεως τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ἐν ἀρχῇ προτίθεται εἰκὼν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου οὐχὶ ἐπιτυχοῦς ἐκλογῆς. Ἀντὶ ταύτης ἠδύνατο γὰ ἀηροσιεῦθῃ εἰκὼν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ὡς οὗτος ἀπεικονίζεται ἐν τῷ ἐν Παλέρμῳ τῆς Σικελίας νεῷ τῆς Cappella Palatina ἐν ἔργῳ τοῦ 1143.

Ξ. Α. Σιδερίδου. ²Ελεγχος τῆς ἐπὶ τοῦ R. P. Louis Pelit ἐκδόσεως τῆς περὶ τῶν προνομίων τοῦ Μητροπολ. Τραπεζοῦντος Σινοδικῆς πράξεως τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου (1260) (ἀνατύπ. ἐκ τῆς «N. Σιών» 1907).

Εἶνε γνωστὸς ὁ ἀκάματος οὗτος θεράπων τοῦ τε κερδίου καὶ λογίου Ἱεροῦ, ὑπόδειγμα σιδηρῆς ἐμμονῆς ἐν ταῖς ἱστορικαῖς μελεταῖς.

Dr. Victor Schultze. *Die Quedlinburger Itala — Miniaturen der Königlichen Bibliothek in Berlin.* — München.

Dr. Joseph Führer und Dr. Victor Schultze. *Die Altchristlichen Grabstätten Siziliens.* — Berlin. 1907.

Σοφοῦ ἀνδρός ἔργα σοφά. Ἄν παρὰ τοῖς Καθολικοῖς τὰ σκῆπτρα

τῆς ἐπιστήμης κατεῖχεν ὁ διάσημος Kraus. πρὸς τοῖς Διαμαρτυρο-
μένοις ἀδικηφρονεικῆτως κατέχει ταῦτα ὁ ὑπέρροχος καθ' ἑαυτὴν τῆς
Χριστιαν. Ἀρχαιολογίας κ. Dr. Victor Schultze.

Dr. Joseph Führer. *Forschungen zur Sicilia Sot-
terranca.* München.

Ἔργον περιποιῶν τιμὴν εἰς τὸν συγγραφέα διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν
ἀκρίθειαν, τὴν πληθὺν τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ πηγῶν καὶ τῶν εἰκόνων.

Bibliographie des Bénédictins de la Congrégation de France par des Pères de la même congrégation.
— Paris.

Ἔργον χρησιμώτατον πρὸς γνῶσιν τῶν τέως ὑπὸ τῶν Βενεδικτίνων
ἐκδοθέντων σοφῶν καὶ πολυθεστέων συγγραμμάτων.

Ἰωάννου Βλαχογιάννη. Β' Ἀρχεῖον τοῦ Στρατηγοῦ
Ἰωάννου Μακρογιάννη. Τόμ. Α. Β'. — Ἐν Ἀθήναις 1907.

Πολύτιμος συμβολὴ διὰ τὴν καθόλου συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τῆς
Ἑλλάδος. Ἐπαναστάσεως, ἀποκλύπτουσα τὸν στρατηγὸν Μακρογιάν-
νην διὰ τῶν αὐτογράφων αὐτοῦ ἐπιστολῶν, τῶν σχέσεων καὶ τῶν λοι-
πῶν περιπετειῶν αὐτοῦ, ἐν τῶν ἐξοχωτέρων στρατηγῶν τῶν ἀνα-
δειχθέντων ἐλευθέρων τῷ ἡμέτερον ἔθνος.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀναφέρομεν, ὅτι ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ὑπὸ
τοῦ ἀνταξίου αὐτοῦ υἱοῦ ἐγκραχθῆ ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή :

ΟΙΚΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ. ΕΝ Η ΕΖΗΣΕΝ ΑΠΟ ΤΟΥ
1831, ΟΤΕ ΕΚΤΙΣΕΝ ΑΥΤΗΣ, ΕΩΣ ΤΩ 1864 ΟΤΕ ΑΠΕΘΑΝΕΝ.

Δωροθέου Ἀμπουσελάμ, (ἐκδότου). Ὁ Ἅγιος Πο-
λύκαρπος Ἐπίσκοπος Σμύρνης. — Ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν.
Ἡ Καπούλῃ - Παναγία, ὁμιλία δύο ὑπὸ Γ. Λαμπάκη. — Ἐν
Ἀθήναις 1907.

Αἱ δύο περὶ ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν καὶ Καπούλῃ-Παναγίας ὁμιλίαι
τοῦ κ. Γ. Λαμπάκη ἐκδοθεῖσαι ἐν ἁγίῳ τοῦ συγγραφέως δυστυχῶς
περιέχουσι πληθὺν ἀνακριθειῶν οὐσιωδῶς παρεμφερουσῶν τὴν ἔνοιαν.

Α. Παπαδοπούλου - Κερζαμέως. Αἰάφορα ἑλλη-
νικὰ γράμματα ἐκ τοῦ ἐν Πετροπόλει Μουσείου τῆς Α. Ε. τοῦ
Κυρίου *Nikolas Likhatcheff*, ἐκδιδόμενα μετὰ παραρτήματος
καὶ προλόγου. — Πετρούπολις 1907.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἐξήρωμεν τὸ γαλκέντερον τοῦ συγγραφέως καὶ

τὸ πολυτίμον τῶν ὡς ἀπὸ ἀνεξαντλήτου πηγῆς καθ' ἑκάστην ἐκδίδο-
μένον σοφῶν αὐτοῦ ἔργων.

II. Καστριώτου. *Γλυπτὰ τοῦ Ἑθνικοῦ Μουσείου. Κα-
τάλογος περιγραφικὸς. Τόμος Α' — Ἀθῆναι 1908.*

Δίαν ἐπιμελετημένη μελέτη τοῦ σεμνοῦ καὶ σοβαροῦ ἐπιστήμονος
κ. II. Καστριώτου, τιμῶντος τὰς μελέτας τῆς Ἀρχαιότητος.

Gabriel Millet. *Byzance et non l'Orient.* (ἐκ τῆς
Revue Archéologique). Paris 1908.

Εἶναι γνωστὴ ἢ εἰδικότες ὡς καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ζῆλος, μεθ' οὗ ὁ
εὐγενῆς Γαλάτης ἀφωσιώθη εἰς τὰς Βυζαντινάς μελέτας.

A. F. Leynaud. *Les Catacombes d'Hadrumète —
Sousse.* 1905 — 1908.

Εἰσὶν ἀνοπολογίστου ἀξίας αἱ πολυτίμοι λεπτομέρειαι, ἧς παρέχει
εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Χριστιαν. Ἀρχαιολογίας ὁ ἀκάματος οὗτος τῆς
Ἐπιστήμης σακαπανεύς.

**Petit Bulletin Paroissial de Sousse.—Hadru-
mète.** — Sousse 1908.

Ἀξιόλογον περιοδικὸν τῶν ἐνοριῶν, ἐν ᾧ ἀναπτύσσονται ποικίλα
θεολογικά, ἱστορικά καὶ ἀρχαιολογικά θέματα. Λόγου ἕξις ἡ ἐν σελ. 158
ἐπιγραφὴ :

INNO	LAS †
MINE	DNE SA
DNI IHS	LBVME
SVRGES	FAC
ET AMBV	

ἧτις ὑπομνησθῆται τὸ Παρ. γ'. 6. καὶ Ἡσ. λγ'. 20.

Γ. II. Βεγλεροῦ. *Τὸ μολυβδόβουλον τοῦ Ἀυτοκράτο-
ρος τῆς Τραπεζούντος Δαβίδ τοῦ Κομνηνοῦ (ἀναγύψ. ἐκ τῆς
Διεθνοῦς ἐφημερίδος τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας.—Ἀθῆ-
ναι. 1907.*

Εἶναι τοσαῦται αἱ σοβαραὶ ἐργασίαι τοῦ λογιου ἀνδρός, καὶ ἡ γνῶ-
σις τῶν τεχνικῶν ὄρων (technici termini), ὥστε οὗτος καθίσταται ἄλη-
θῶς ἀθθεντία εἰς τὰς γνωστὰς αὐτοῦ Βυζαντινάς σπουδὰς καὶ μελέτας.

Orazio Marucchi. *Il Cimitero di Commodilla e la
Basilica Cimiteriale dei SS. Felice et Adauto ivi recente-*

mente scoperta. Roma 1904 (μετὰ πολλῶν εἰκόνων). (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Nuovo Bull. d' Arch. Christ. Anno-Decimo).

Λόγου ἀξία μονογραφία τοῦ σοφοῦ Ρωμικοῦ Χριστιανοῦ Ἀρχαιολόγου.

Ἡλία Α. Τσιτσέλη.—Κεφαλληνιακὰ σύμμικτα. Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ λαογραφίαν τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Τόμος α'. Βιογραφικὰ οἴκων. Ἱστορίαι. Δημοσιεύματα. Ἀθήναι 1904.

Ἔργον μακρῆς καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης, πολυτιμώτατον δὲ διὰ τὴν πληθὺν τῶν πρώτων πηγῶν, εἰς ἃς παραπέμπει.

Αἱ βιογραφίαι τῶν ἐπιστήμων ἀνδρῶν τῆς Κεφαλληνίας καὶ αἱ ἱστορίαι τῶν οἴκων αὐτῶν συνδυαζόμεναι πρὸς ἄλλας μελέτας εἰς τὸν ἀπλετον φῶς εἰς τὴν καθόλου μεταϊωνικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Carl Maria Kaufmann. *Handbuch der Christlichen Archäologie* (μετὰ 239 εἰκόνων).—Paderborn 1905.

Ἔξοχον ἔργον διὰ τὰς λεπτομερείας καὶ πλουσίας αὐτοῦ πηγῶν, διαιρούμενον εἰς ἕξ βιβλία. I προπαιδευτικόν, II Ἀρχιτεκτονικὴ, III Ἐπιγραφικὴ IV Ζωγραφικὴ καὶ σύμβολα V Πλαστικὴ VI Μικροτεχνήματα καὶ Χειροτεχνήματα.

Ἐν σελίδι 47 ποιεῖται λίαν εὐφημον λόγον περὶ τῆς Χριστ. Ἀρχ. Ἐπιγραφικῆς τοῦ Μουσείου αὐτῆς καὶ τοῦ Διευθυντοῦ, ἐπὶ λέξει γράφων τὰδε :

«*Ohne politische Beigedanken sei hier noch Griechenland er wähnt, das eine geradezu ärmliche Stellung der vermutlichen Zahl seiner altchristlichen Denkmäler gegenüber einnimmt. Es ist dort der Direktor des christlichen Museums zu nennen. Er schrieb einen rai-sonnierenden Katalog über die hagiographie der ersten neun Jahrhunderte, ferner eine Epigraphik, ergiebig für die Ikonographie byzantinischer Zeit. Das wenige, was sonst geleistet wurde, besorgten fremde Forscher und hätte wenigstens ein Grab in den Publikationen der athenischen Christlichen Archäologischen Epigraphik (seit 1893) verdient.*

Χρυσόστ. Α. Πιπιδοπούλου. Ἡ ἔκκλησία Ἱεροσολύμων κατὰ τοὺς τέσσαρας τελευταίους αἰῶνας.—Ἀθήναι 1900.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἱστορικαὶ μελέται.—Ἱεροσόλυμα 1906.

Τοῦ αὐτοῦ. Οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων ὡς πνευματικοὶ χειραγωγοὶ τῆς Ρωσσίας κατὰ τὸν 15' αἰῶνα.—Ἱεροσόλυμα 1907.

Τοῦ αὐτοῦ. Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων.—Ἱεροσόλυμα 1907.

Σοβαρά καὶ σπουδαίωτα ἔργα τοῦ εὐρωμαθεστάτου συγγραφέως, ἅτινα τοῦτεῦθεν ἀποτελοῦσιν ἀπαραίτητον βᾶτιν νέων ἱστορικῶν πηγῶν διὰ τοὺς θέλοντας νὰ ἀπογλήθωσι περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Σιωνιτιδος Ἑκκλησίας.

Τοῦ αὐτοῦ. *Κύριλλος Λούκαρις.*—*Τεργέσιη 1907.*

Λαμπρὰ μελέτη ἐπὶ νεωτάτων ἱστορικῶν πηγῶν, δι' ἣν λίαν μετριοφρόνως ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς, λέγει, ὅτι ἡ πραγματεία οὐδεμίαν ἔχει ἀξίωσιν ὅτι θέλει λύσει ὠρισμένα τινα σημεῖα ἀφορῶντα τὸν βίον τοῦ Λουκάρεως.

Ἰωάννου Βορτσέλα. *Φθιωπὶς ἢ πρὸς νότον τῆς Ὁρθροσ, ἦτοι ἀπάνθισμα ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν εἰδήσεων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς (μετὰ χωρογραφικοῦ πίνακος)*—*Ἀθήναι 1907.*

Μικροῦ χρόνου ἐνδελεχῆς μελέτη τιμῶσα τὸν συγγραφέα.

Ἐὰν οἱ νεώτεροι λάβωσιν ὑπόδειγμα τὸ ἀκάματον τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδίας πατρίδος, ἡ Ἑλλὰς ἔξει ταχέως τὴν μεγάλην αὐτῆς ἱστορίαν, τέως ἄγνωστον ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς.

Ἰωάν. Μηλιοπούλου. *Ἐξακριβώσεις ἀρχαίων τοποθεσιῶν (ἀνατύπ. ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτοῦ τόμου τοῦ περιοδικοῦ Ἑλλην. Φιλ. Συλλόγου).* *Κων)πολις 1906.*

Τοῦ αὐτοῦ. *Προϊστορικαὶ μελέται περὶ Χαλκηδόνας (ἀνατύπ. ἐκ τοῦ λ' τόμου τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ.*

Εἶναι παντὸς ἐπαίνου ἄξιος ὁ συγγραφεὺς διὰ τὸν μέγαν ζῆλον καὶ τὸ ἐνδικαίον, δι' ὃν καλλιιεργεῖ τὰς ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς μελέτας.

Στράτου Ν. Κτεναδέα. *Μεσσηνιακὴ ἐπειρηὶς 1908.*—*Ἐν Ἀθήναις.*

Μεταξὺ τοῦ ποικίλου τῆς ὕλης δημοσιεύεται ἐν τούτῳ διατριβὴ περὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βελανδιᾶς ὑπὸ Ἱεζεκιήλ Ἀρχιμανδρίτου Βελανδιώτου. Παρατίθεται δὲ ἐν σελ. 25 καὶ εἰκὼν τῆς Μονῆς ἐκ τῶν τῆς συλλογῆς τῆς Χριστιαν. Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας. Ἐν τελίδι δὲ 26 κατὰ λάθος ὁ αὐτῶν ἀριθμὸς 1399 ἀργυρᾶς λόγγης ἐξελήφθη ὡς χρονολογία αὐτῆς.

Δελτίον τοῦ ἐν Κων)πόλει Ρωσσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου. *Τόμ I—XII.*

Πλούσιον ἔργον διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ μελέτας ἰδίᾳ τῶν μνημείων τῆς Βυζαντινῆς τέχνης.

Τούτων ὁ ἑβ' τόμος περιέχει τὸ κείμενον καὶ τὴν ἐπιγραφήν τῶν

εικόνων τῆς Ὀκτατεύχου, περὶ ἧς ὁ ζηλωτῆς καὶ βέκτης Διευθυντῆς τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Οὐσπένσκις ἀνεκοίνωσεν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διεθνῆ Ἀρχαιολ. Συνεδρίῳ (περὶ Comptes Rendus σελ. 307). Ἐν Ἰδιαιτέρῳ δὲ τεύχει δι' ἐξόχου τέχνης δημοσιεύονται αἱ εἰκόνες τῆς Ὀκτατεύχου ταύτης.

Ἡ δημοσίευσίς τοῦ ἔργου τούτου καὶ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ εἰκόνων, παρέχουσι ἄπλετον φῶς, οὐ μόνον ἐν τῇ φιλολογικῇ ἱστορίᾳ τοῦ κώδικος ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης, ἧς πλείσται λύονται ἀπορίαι μεγάλως δὲ συντελεῖ εἰς τοῦτο καὶ ἡ παραβολὴ τῶν χειρογράφων τῆς Κων)πόλεως, τοῦ Βασιλειεύ, τῆς Σμύρνης καὶ τοῦ Βατικανοῦ.

Ἡ λαμπρὰ ἐργασία αὕτη τιμᾷ ἐξόχως τὸν ἀκάματον Διευθυντὴν τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Οὐσπένσκιην, πρὸς ὃν ὑψίστη εὐγνωμοσύνη ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων ὀφείλεται.

Eirene. Εἰρήνη. Τριμηνιαῖον ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἑταιρείας «Ἐνωσις τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας». (ἀγγλοελληνιστί).

Τομ. 1^α, τεύχος 1^ο 1908. Περιεχόμενα: Τοῦ ἐκδότου.—Βιογραφία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ρίγας.—Τὸ βάπτισμα καὶ αἱ χειροτονίαι τῶν Ἀγγλικανῶν.—Τὸ ζήτημα «καὶ ἐκ τοῦ Γ' τοῦ». — Ἐκθεσις ἐκ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.—Εἰδήσεις, ἐπιθεωρήσεις κτλ.

Σπυρ. Π. Λάμπρου. — Νέος Ἑλληνομνήμων, τριμηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα. (Ἐστάλησαν τόμ. Α', Β' (μόνον τεύχος δ') Γ'. Ἀθήναι 1904—1906.

Περιέχει ἀνέκδοτον ὕλην τεθησαυρισμένην ὑπὸ πολλοῦ ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου συγγραφέως καὶ ὀργανοῦ τῆς ἐπιστήμης θεολόγου.

«**Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος**».— Μηνιαία ἐκκλησιαστικὴ ἐπιθεώρησις.

Εἰς τὸ σοβαρὸν Θεολογικὸν περιοδικὸν «Νέα Σιών», ὅπερ τοσοῦτον τιμᾷ καὶ ἀνύψωσι τὴν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν, προστετέθη ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» ὡσαύτως σοβαρὸν Θεολογ. περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ εὐπαιδείτου κ. Γρηγορ. Παπαμιχαήλ ὑπὸ τὴν Προστασίαν τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ πεπνυμένου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γρηγ. Παπαμιχαήλ. Διευθυντοῦ Ἐκκλησ. Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 σελ. 5 κ. ἐξ. 65 κ. ἐξ. 297 κ. ἐξ. 401 κ. ἐξ. Ἡθικὴ ἀνθρωπολογία σελ. 136 κ. ἐξ. 231 κ. ἐξ. — Νέον χειρόγραφον

Παλ. Διαθήκης σελ. 356 κ. ξξ. — Περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν σ. 485 κ. ξξ. Ἐπίσημα ἔγγραφα σελ. 15 κ. ξξ.

Α. Παπαδοπούλου—Κεραμέως. Παρθένιος Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐγένιος Ἰωαννοῦλις σελ. 23 κ. ξξ.

Germanicus. ἐκ Γερμανίας σελ. 31—54, 328 ξξ.

Σ. Ε., Ἡ 1500ετηρὶς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν Βιέννῃ σελ. 55.

Χρυσ. Α. Παπαδοπούλου. Κριτικὴ : Chr. Bour, S. Jean Chrysostome et ses oeuvres dans l'histoire, Louvain-Paris σ. 56 κ. ξξ. — Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. σελ. 109 κ. ξξ. 440 κ. ξξ. — Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου σ. 209 κ. ξξ. — Τέσσαρα νέα ἀγιογρ. σημειώματα σελ. 354 κ. ξξ. — Σχέσεις Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως πρὸς τὸν Bethlen Gabor, Ἡγεμόνα Τρανσυλβανίας

Σωφρ. Εὐστρατιάδου. Τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Κυπρίου ἐπιστολαὶ σελ. 77 κ. ξξ. 409 κ. ξξ.

Politicus. Ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν Ἀνατολῇ. Τὸ Βουλγαρικὸν σχίσμα σελ. 124 κ. ξξ. 269 κ. ξξ. 307 κ. ξξ. 551 κ. ξξ.

Ἀμμωνίου. Ὁ ἱερεὺς Μπράνδ σελ. 153 κ. ξξ.

Πολικοῦ. Ἐκκλησ. Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 σελ. 193.

Γ. Π. Αἰγυπτιακοὶ πάπυροι καὶ Ἁγ. Γραφὴ σ. 249 κ. ξξ.

Ε. Παπαϊακωβίδου. Ἐκπαιδευτικὰ Γερμανίας σελ. 255 κ. ξξ. 473 κ. ξξ.

Ἰεζεκιὴλ Βελανιδιώτου. Κύριλλος ὁ Λαυριώτης σελ. 341 κ. ξξ. — Ἡ ἐν Ἀθήναις λατινικὴ ἐπισκοπὴ σελ. 563.

Πολυκάρπου Ι. Συνοδικοῦ. Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικῶν σελ. 348 κ. ξξ. Γ. Γ. Τὸ Σεβαστοπούλειον διαγώνισμα σελ. 358.

Χρυσάνθου Λοπάρεφ. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Β' Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας σελ. 456 κ. ξξ.

Γερ. Ποταμιάνου. Ἐπιστολὴ σ. 493 κ. ξξ.

Κριτικὴ σελ. 56—58, 162—165, 279—282, 360 κ. ξξ. 496 κ. ξξ. 568—573, Νεαὶ συγγραφαί, σελ. 166, 283—284, 363 κ. ξξ. 498 κ. ξξ. 574—576. Ἐπιθεώρησις τοῦ τύπου,

σελ. 59 κ. ξξ. 167—178, 285—294, 366—381, 501—512, 588—602. Ειδήσεις, σελ. 64—191, 295—296, σελ. 399—400 512, 602. Ἐπιφυλλίς, σελ. 179, 382—398, 577—582,

Πάνταϊνος. Ἑβδομαδιαῖον παράρημα τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Φόρου».

Ἐν τούτῳ μετὰ λίαν πρακτικοῦ πνεύματος ἀναπτύσσεται ἡ εὐαγγελικὴ περικοπή, βραχεῖα λόγου ἄξιαι διατριβαί, ἡ κίνησις τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀνασκόπησις τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν.

Jacques Archatzikakis. *Christianisme et Matérialisme* (Deux conférences données a la Société «Minerva»—Genève, 1903).

Τοῦ αὐτοῦ. *Étude sur les principales Fêtes Chrétiennes dans l'ancienne Église d'Orient.*—Genève 1904.

Σπουδαί τιμῶται τὸν συγγραφέα διὰ τὴν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπην αὐτοῦ.

Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου. *Μνημεῖα τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ λατρείας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.* Σύμβολή πρώτη μετὰ εἰκόπων 131 (μειαιτύπ. ἐκ τῆς Βητ. Zeitschr. XVII 1908).

Εἶναι γνωστὰί αἱ λαμπραὶ ἀρχαιολογικαὶ δημοσιεύσεις τοῦ τετιμημένου συγγραφέως. Ὁ κ. Παπαγεωργίου ἀσχολεῖται κυρίως εἰς τὴν πρὸ Χριστοῦ ἀρχαιότητα, καὶ διὰ τοῦτο βεβαίως δὲν κυριολεκτεῖ συγγραφέων ἔργα εἰδικοῦ κλάδου τῆς Χριστ. ἀρχαιότητος ὡς λ.χ. ἡ ἔκφρασις: λατρεία τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἐν ᾧ γνωστὸν, ὅτι αὕτη μόνον τῷ Θεῷ ἀπονέμεται, ὁμοειδῆς δακτύλιος περὶ τὸν ἱερόηλον τοῦ ἁγίου Σεργίου, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ μανικίου, διλωτικῆς τοῦ στρατιωτικῆς ἀξιώματος, ἐν δὲ Πιν. XIV. ἡ τὸ πανάρχαιον ἱερὸν μονόγραμμα τοῦ Κυρίου, ὀνομάζει ἀπλῶς ἀκτινωτὸν κόσμημα, (ἐν σελ. 346) κ.τ.λ.

Ὁ κ. Παπαγεωργίου εἶναι χαλκέντερος ἐρευνητῆς τῶν πρὸ Χριστοῦ ἀρχαιοτήτων, μάλιστα δὲ ἐν τῇ προσφιλεῖ αὐτοῦ γενετείᾳ τῇ Θεσσαλονίκῃ, ἧς ὡσαύτως λίαν ὀρθῶς ἀναγινώσκει καὶ ἐρμηνεύει τὰς χριστιανικῶν χρόνων ἐπιγραφάς. Οὕτως ὅπισθεν τοῦ φρουρίου Θεσσαλονίκης εὐρήσεται ἢ αἰῶνος ἐπιγραφή, ἧς τὴν λίαν ἐφθαρμένην λέξιν «ΚΟΜ.....» πάντες σχεδὸν οἱ ξένοι περιηγηταὶ ὡς καὶ ὁ κ. Λαμπάκης ἀνέγνωσαν «ΚΟΜΗΝΟΥ» καὶ ὁ κ. Bayet ὡσαύτως ἀνέγνω «ΚΟΜ.....», ὀρθῶς δὲ ὁ κ. Παπαγεωργίου ἀνέγνω ΚΟΙΑΙΣΤΟΡΟΣ.

Ἡ περιγραφή τῶν ἄρτι ἀνακαλυφθέντων ψιφροβετημένων δέον ὅπως

τύχη ἐπισταμένης μελέτης καὶ ὑπὸ εἰδικοῦ τοῦ κλάδου τῆς χριστ. ἀρχαιότητος ἐπιστήμονος. (Περὶλ. Βιβλιοκρισίχ τούτου ὑπὸ Ἰω. Τσικοπούλου ἐν «Ἐκχυδρόμῳ» Κων)λεως 8 Νοεμβρίου 1908.

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἐν τῇ ἐπὶ τὴν προοιμίαν τοῦ κ. Théodore Reinach τῇ 21 Μαΐου 1908 συγκροτηθείσῃ Γενικῇ Συνελεύσει τοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν Συλλόγου ὁ γραμματεὺς κ. Α. Puech λόγον ποιούμενος περὶ πολλῶν ἔργων καὶ Ἑλλήνων συγγραφέων, μετὰ λίαν εὐφημον περὶ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως μνείαν, γράφει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως καὶ Διευθυντοῦ τοῦ ἡμετέρου Μουσείου ὡς καὶ περὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

«Un autre Grec, M. Lampakis, consacre un dévouement ardent au développement de la Société d'archéologie chrétienne qui s'est fondée à Athènes en 1891, et que S. M. la reine de Grèce a prise sous son gracieux patronage. Cette société se donne pour tâche l'étude et la conservation des monuments chrétiens et byzantins, si nombreux encore dans le royaume. Elle a pris d'excellentes initiatives, puisqu'on lui doit la restauration des mosaïques de Daphné. Elle publie un Bulletin, dont 7 fascicules on paru, à des intervalles inégaux, de 1891 à 1907. Si les reproductions de monuments que contient le Bulletin n'ont pas encore toute la perfection désirable, et si le répertoire des antiquités chrétiennes de la Grèce qu'il constitue peu à peu reste parfois encore, à notre gré, trop sommaire, on y trouve la mention, souvent le plan de beaucoup d'églises, de mosaïques de peintures mal connues. Remercions M. Lampakis et les membres de la Société d'archéologie chrétienne de ce qu'ils nous ont donné déjà, et ne doutons pas, à voir le zèle